

מסכת נדרים דף עז.

• תנן התם... איבעיא להו...

תנן התם, מפירין נדרים בשבת, ונשאלין לנדרים שהן לצורך השבת
איבעיא להו, זה דמפירין נדרים בשבת, היינו רק לצורך השבת,
דהא דקתני בסוף המשנה לצורך השבת, אכולה מתניתין קאי, דאפילו הפרה, דוקא לצורך השבת,
או דלמא מפירין נדרים אפילו שלא לצורך השבת, דלא קאי 'לצורך השבת' אלא אשאלה,
משום דכיון דצריך חכם או שלשה הדיוטות, מיחזי כדינא, א"נ שאין שעה עוברת לשאלה

• תא שמע...

תא שמע, דתני רב זוטי דבי רב פפי, אין מפירין נדרים אלא לצורך השבת	
<p>ואי אמרת לצורך השבת, אין, שלא לצורך השבת, לא, מאי איריא חשכה לא יפר, אפילו בתוך היום נמי לא יפר, דשלא לצורך הוא, אלא ודאי אפילו שלא לצורך מפר, לפי שהזמן עובר, וכדקתני שאם חשכה ולא הפר, שוב אינו יכול להפר, וכדמסקינן בפלוגתא דהנך תנאי תליא</p>	<p>אמר רב אשי, הא לא תנן במשנתנו הכי, נדרה עם חשיכה, דהיינו ביום השבת זמן מועט לפני שתחשך, מפר לה עד שלא תחשך, שאם חשכה ועדיין לא הפר אותו, שוב אינו יכול להפר אותו, ונדר זו שלא לצורך שבת היא, דכיון דעם חשיכה נדרה, מאי צורך שבת יש בהפרתה,</p>
תנאי היא, ולא קשו מתניתין וברייתא דתני רב זוטי אהדדי, דפלוגתא דתנאי היא,	
הפרת נדרים כל היום,	
רבי יוסי ברבי יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון אמרו מעת לעת,	
<p>למאן דאמר מעת לעת, לצורך השבת, מפר, שלא לצורך השבת, לא מפר, כיון דאפשר בחול,</p>	<p>למאן דאמר כל היום מפר, טפי לא מפר, אפילו שלא לצורך השבת מפר, דכיון שהזמן עובר, הקילו להפר שלא לצורך, משא"כ בשאלה דאפשר בחול,</p>
וכתב הר"ן וז"ל הלכך לענין הלכה, לדידן דקיי"ל דהפרת נדרים כל היום ותו לא,	
מפירין נדרים בשבת אפילו שלא לצורך השבת	

• סיכום

מאי טעמא?	נדרים שנדרה שלא לצורך שבת	נדרים שנדרה לצורך שבת	תנאי היא
כיון דאפשר בחול	<u>לא</u> יפר בשבת	יפר בשבת	דתני רב זוטי דבי רב פפי
דכיון שהזמן עובר, הקילו...	<u>יפר</u> בשבת	יפר בשבת	משנתנו דף עז:

מסכת נדרים דף עז.

- איבעיא להו כשלא היה להם פנאי...

זה דתנן במסכת שבת, ונשאלין לנדרים שהן לצורך השבת, איבעיא להו,
כשלא היה להם פנאי, בשלא היה אפשר להן מבעוד יום, כגון שנדרה ערב שבת עם חשכה,
א"נ דלא אזיק לה חכם מבעוד יום, או דלמא כשהיה להם פנאי?
תא שמע, דאיזדקיכו ליה רבנן לבריה דרב זוטרא בריה דרב זעירא,
שנשאלין נדרים בשבת אפילו בנדרים שהיה להם פנאי מבעוד יום

- סבר רב יוסף למימר

סבר רב יוסף למימר,	אמר ליה אביי,
זה דנשאלין נדרים בשבת, היינו ביחיד מומחה, אבל לא בשלשה הדיוטות, משום דמתחזי כדינא, וקיימא לן דאין דנין בשבת, אבל ביחיד מומחה, אפי' למאן דסבירא ליה דמאי מומחה, סמוך, וכמו שנכתוב לפנינו בס"ד, לא מנכרא מילתא, ולא מחזי כדינא	כיון דסבירא לן דהתרת נדרים על ידי ג' הדיוטות יכולה להיעשות אפילו מעומד, אפילו בקרובים, ואפילו בלילה, לא מתחזי כדינא, שבדין צריך ישיבה, רחוקים, וביום, ולכן מותר להתיר נדרים בשבת גם בשלשה הדיוטות, ואף בישיבה וברחוקים וביום

- סיכום

מאי טעמא	בשלשה הדיוטות	ביחיד מומחה	מתירין נדרים בשבת לצורך שבת
משום דמתחזי כדינא	✗	✓	סבר רב יוסף למימר
לא מתחזי כדינא כיון דנשאלין בעמידה ובקרובים ובלילה	✓	✓	אמר ליה אביי

מסכת נדרים דף עז.

• אמר רבי אבא אמר רב הונא אמר רב...

אמר רבי אבא אמר רב הונא אמר רב,	
הלכה, מפירין נדרים בלילה,	קושית הגמרא - והא מתניתין היא נדרה בלילי שבת, ומאי קא משמע לך רב?
אלא אימא, הלכה, נשאלין בלילה, ואיצטריך לאשמועינן דאע"ג דבעינן חכם או שלשה הדיוטות דדמי לדינא, אפילו הכי נשאלין בלילה	

• אמר ליה רב אבא לרב הונא (לפי אית דגרסי בר"ן)...

אמר ליה רבי אבא לרב הונא, אמר רב הכי, דרבי אבא שאל לרב הונא אם שמעה מרב בפירוש,	
והשיב לו רב הונא דאיהו אמר קמיה דרב, ורב שתק,	
ושאל לו ר' אבא לרב הונא <u>אשקיין קאמרת,</u> דהא דשתק לך רב, משום דהודה לדברך כאדם האומר לחבירו אשקייד לך כוס יין,	או דלמא אשתקד קאמרת, דהאי דשתק לך רב, משום שרצה לשתקך ולא חש להשיבך,
ומייתי ת"ש, דאמר רב איקא בר אבין, רב נוקק פעם להתיר נדר לרבה בקיטונא דבי רב (בחדר של בית המדרש), עומד, יחידי, ובלילה, דרב גופיה עבד עובדא להתיר נדרים בלילה	

• אמר ליה רב אבא לרב הונא (לפי גירסת הגמרא, ועוד גירסה ראשונה בר"ן)...

גירסת הגמרא - אמר ליה רבי אבא לרב הונא, אמר רב הכי? אמר ליה, אישתיק, אמר ליה, אישתיק קא אמרת, או שתי קאמרת? אמר רב איקא בר אבין, איזדקיך ליה רב לרבה בקיטונא דבי רב, עומד, יחידי, ובלילה
גירסה ראשונה בר"ן - אמר ליה רבי אבא לרב הונא, אמר רב הכי? והשיב לו רב הונא <u>אשקיין קאמרת,</u> מה שאתה שואלני אמר רב הכי, משום דסבירא לך הא שמעתא, ולהשקות לי כוס קאמרת, או אשתיקן קאמרת, שאתה תמה היכי אמר רב הכי, ונתכוונת לשתק אותי, ולפי פירוש זה, לא גרס ת"ש, אלא הא דרב איקא, מימרא באפי נפשה היא

מסכת נדרים דף עז:

• אמר רבה אמר רב נחמן...

רב נחמן - הלכה, נשאלין נדרים עומד, יחידי, ובלילה, ובשבת, ובקרובים, ואפילו היה להן פנאי מבעוד יום	
קושית הגמרא	
<p>האם חכם רשאי להתיר נדר כשהוא עומד, והתניא, ירד <u>רבן גמליאל</u> מן החמור, ונתעטף <u>וישב</u> והתיר לו נדרו?</p>	
תירוץ הגמרא	
<p>ורב נחמן סבר, פותחין בחרטה, הלכך אפילו מעומד (1)</p>	<p>רבן גמליאל סבר, אין פותחין בחרטה, אלא צריך למצוא פתח מתוך הנדר, ולפי שצריך לעיוני בפתחא, ירד מן החמור <u>וישב</u></p>
<p>(1) דברי הר"ן - וכתב הרשב"א ז"ל, דלדידן דקיימא לן פותחין בחרטה, כיון דמעיקרא דמילתא פותחין בחרטה, ולא בעינן יושב, אפילו לא נתחרט, ואנו צריכין לחזר אחר פתחים להתירו, לא בעיא יושב, דכיון דעיקר דינא מעומד, סוף דינא מעומד, ולפי שלא ירדתי לטעמו, איני אומר כן</p>	

• אמר ליה רבא לרב נחמן...

אמר ליה רבא לרב נחמן, האם ראה מר חכם זה שבא מן ארץ ישראל, ואמר דבמערבא אמרי שהנודר חוטא הוא,	
<p>שנזקקו לו החכמים לבנו של רב הונא בר אבין, והתירו לו את נדרו, ואמרו לו, לך ובקש רחמים על נפשך, על שחטאת,</p>	
<p>אמר רב זביד, מאי קרא, "וכי תחדל לנדר, לא יהיה בך חטא", הא לא חדלת, איכא חטא</p>	<p>דתני רב דימי אחוה דרב ספרא, כל הנודר, אף על פי שהוא מקיימו, נקרא חוטא,</p>

מסכת נדרים דף עז:

• תניא, האומר לאשתו כל נדרים...

תניא, האומר לאשתו אחר שנדרה,
"כל נדרים שתדורי (שאת עתידה לנדור) אי אפשי שתדורי", דאין רצוני שתהא נודרת מכאן ואילך, אף על גב דמשמע ממילתיה דמאי דנדרה עד השתא, ניחא ליה, ומקיים להו לנדריה שנדרה עד עכשיו, אפילו הכי לא אמר כלום, שאין זו הקמה, ואילו רצה אח"כ להפר ביום שמיעה, רשאי,
אבל אם אמר לה "יפה עשית כשנדרת נדרים הללו", אי נמי דאמר לה "אין כמותך", אי נמי דאמר לה "אם לא נדרת, אני מדירך", דבריו קיימין, דכל הני לישני הקמה משמע,
ולפי פי' זה כולה ברייתא בהקמה, אלא דלישנא דרישא לא מהני בה, והני לישני דסיפא מהני בה, ולהאי פירושא לא גרסינן בהך ברייתא אין זה נדר, דלישנא דאין זה נדר לא משמע אלא בנדרים שנדרה כבר,
ומאן דגריס ליה, מפרש לברייתא הכי, האומר לאשתו בנדרים שעברו, "אי אפשי שתדורי" כלומר אי אפשי בהן, אי נמי דאמר לה "אין זה נדר", לא אמר כלום, דבהפרה לשון מפורש בעיא,
וכי קתני "כל נדרים שתדורי", עתיד במקום עבר הוא, ושנדרת קאמר, ואשכחן טובא דכוותיה,
אי נמי שתדורי זוקא, ואליבא דר"א דאמר בעל מפר נדרים שלא חלו,
וסיפא קתני דנהי דבהפרה בעיא לשון מפורש, בהקמה בחד מהנך לישני דתני בתר הכי, סגי,
ונראה בעיני דטעמא דמילתא דכיון דתניא לקמן קיים בלבו קיים, לא גרעי הני לישני מקיים בלבו, אבל בהפרה, כיון דקי"ל הפר בלבו אינו מופר, אף כשהוא מוציא בשפתיו צריך שיהא ברור

• סיכום

תניא, האומר לאשתו לאחר ששמע על נדרים שנדרה,	גירסא ראשונה בר"ן ברייתא זו מיירי בהקמה	גירסא שניה בר"ן רישא בהפרה וסיפא בהקמה
"כל נדרים שתדורי, אי אפשי שתדורי",	אין רצוני שתהא נודרת מכאן ואילך דמשמע ממילתיה דמאי דנדרה עד השתא, ניחא ליה	האומר לאשתו בנדרים שעברו, "אי אפשי שתדורי", כלומר אי אפשי בהן,
"אין זה נדר",	לא גרסינן 'אין זה נדר'	אי נמי דאמר לה "אין זה נדר",
לא אמר כלום	אע"ג דמשמע שמקיים מה שנדרה עד עכשיו, אין זה כלום, שאין זו לשון הקמה	לא אמר כלום, דבהפרה לשון מפורש בעיא
"יפה עשית",	אבל אם אמר לה "יפה עשית כשנדרת נדרים הללו",	וסיפא קתני דנהי דבהפרה בעיא לשון מפורש, בהקמה בחד מהנך לישני
ו"אין כמותך",	אי נמי דאמר לה "אין כמותך",	ו"אין כמותך",
ו"אם לא נדרת, מדירך אני",	אי נמי דאמר לה "אם לא נדרת, אני מדירך",	ו"אם לא נדרת, מדירך אני",
דבריו קיימין	דבריו קיימין, דכל הני לישני הקמה משמע	דבריו קיימין

מסכת נדרים דף עז:

- (תניא) לא יאמר אדם לאשתו בשבת...

לא יאמר אדם לאשתו בשבת "מופר ליכי", "בטיל ליכי", כדרך שאומר לה בחול, (1)	
אלא אומר לה "טלי ואכלי", "טלי ושתי", והנדר בטל מאלין,	
אמר רבי יוחנן, וצריך שיבטלנו בלבו, דאע"ג דאמר לה טלי ואכלי, צריך שיאמר בלבו שיהא הנדר בטל	
(1)	הא דאסרינן למימר "מופר ליכי", "בטיל ליכי", לאו משום גזירה דהיתר נדרים דחכם הוא, דהא כיון דאמר לה טלי ואכלי, לצורך השבת הוא, ואפילו בשאלה שרי, אלא טעמא דמילתא, דכיון דאפשר לשנוי, משנינן

- תניא, ב"ש אומרים...

בית הלל	בית שמאי
אחד שבת ואחד חול, מבטל בלבו, ואין צריך להוציא בשפתיו, כיון שאמר לה טלי ואכלי טלי ושתי, דהך ברייתא נמי אידיך קיימא,	בשבת, מבטל בלבו, בחול, מוציא בשפתיו, שאם נדרה בחול, צריך להוציא בשפתיו

- סיכום

בחול	בשבת	כיון שאמר לה טלי ואכלי טלי ושתי
מוציא בשפתיו	אומר לה טלי ואכלי, טלי ושתי, ומבטל בלבו	בית שמאי
אומר לה טלי ואכלי, טלי ושתי, ומבטל בלבו	אומר לה טלי ואכלי, טלי ושתי, ומבטל בלבו	בית הלל

מסכת נדרים דף עז:

• דברי הר"ן...

<p>ומקשו הכא, היכי אמרי ב"ה אחד זה ואחד זה מבטל בלבו, וא"צ להוציא בשפתיו, נהי דאמר לה טלי ואכלי טלי ושתי, מי עדיף לישנא מ'אין כאן נדר', ואי אפשר שתדורי', דאמרינן לעיל לפום פירוש בתרא דכתבינן בההיא, דלא מהני בהפרה:</p>
<p>וכי תימא שאני התם שלא בטלו בלבו,</p>
<p>הא תניא לקמן דהפרה בלב לא מהניא,</p>
<p>והא לא קושיא היא, דכי אמר לקמן הפר בלבו אינו מופר, ה"מ היכא דלא אמר לה טלי ואכלי טלי ושתי, אבל היכא דאמר לה הכי, בבטול שבלב מהני, דנהי דאי אפשר שתדורי, ואין זה נדר, לא מהני, טפי עדיף בטול בלב, כל היכא דאמר לה טלי ואכלי טלי ושתי, מהיכא שלא בטל בלבו ומוציא בשפתיו לשון גרוע, דהיינו אי אפשר שתדורי, ואין זה נדר, כך העלו בתוספות,</p>
<p>ויש לרמב"ם ז"ל בזה דרך אחרת שאינה מחוורת, וכבר השיגו בה הראב"ד ז"ל,</p>
<p>וכי קתני בברייתא דלעיל לא יאמר אדם לאשתו בשבת מופר ליכי בטל ליכי כדרך שאומר לה בחול, לאו למימרא דבחול צריך למימר הכי, דהא אמרי ב"ה דבין בשבת בין בחול, כל שאמר לה טלי ואכלי ובטל בלבו, סגי, אלא כדרך שהוא רגיל לומר לה בחול קאמר</p>

• סיכום

מבטל בלבו בלא אמירה גרוע	לא בטל
אמירה גרוע בלא ביטול בלב	לא בטל
אמר "טלי ואכלי", "טלי ושתי", ומבטל בלבו	בשבת מהני, ובחול לב"ש לא מהני, ולב"ה מהני
אמר "אין כאן נדר", או "אי אפשר שתדורי", ומבטל בלבו	לעניית דעתי כוונת הר"ן בשם תוס', שהדין בזה כמו באמר "טלי ואכלי" ומבטל בלבו

מסכת נדרים דף עז:

• אמר ר' יוחנן...

ובעל שאמר בלשון חכם, שאמר מותר ליד, (2)	חכם שאמר בלשון בעל, שאמר מופר ליד, (1)
לא אמר כלום,	
<p>דתניא, "זה הדבר", החכם מתיר ואין בעל מתיר, שיכול, ומה חכם שאין מפר, מתיר, בעל שמפר, אינו דין שמתיר, תלמוד לומר "זה הדבר", חכם מתיר, ואין בעל מתיר</p>	
לשון בעל מפורש הוא בכתוב, דהיינו לשון הפרה,	
(1)	
<p>לשון חכם דהוי מותר ליד משמע ליה מדכתיב לא יחל דברו, כלומר לא יעשה דבריו חולין, ודרשינן אבל אחרים מוחלין לו, שעושיין אותו חולין, ובחולין מותר שייד למימר בהו</p>	
(2)	

• דברי הר"ן...

<p>בירושלמי משמע, דחכם נמי מצי קאמר אין כאן נדר, אין כאן שבועה, דגרס התם בעל שאמר בלשון חכם, והחכם שאמר בלשון בעל, לא אמר כלום, אלא זה אומר כהלכתו וזה אומר כהלכתו, הבעל אומר מופר ליד, והזקן אומר אין כאן נדר אין כאן שבועה, ולפי זה משמע לי דלישנא דמיפר שייד מכאן ואילך, ולישנא דמותר בדבר שהיה מותר מעיקרו</p>

If you would like the shakla vetarya summaries emailed directly to you (before it is posted on the website), or to give feedback, please email blumenfeldyaakov@gmail.com.